

Παρασκευή, 26 Οκτωβρίου 2007

- 09:00 Εγγραφή
Μέρος 1^ο: Εισαγωγή
- 09:30 Χαιρετισμοί
Χριστόδουλος Αρτέμης, Διευθυντής Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων
- 10:00 Το έργο INECO - Στόχοι και μεθοδολογική προσέγγιση
Διονύσης Ασημακόπουλος, Καθηγητής ΕΜΠ, Συντονιστής INECO
- 10:30 Διάλειμμα
Μέρος 2^ο: Το πρόβλημα της υπερεκμετάλλευσης των υπόγειων υδάτων
- 11:00 Υπερεκμετάλλευση υπόγειων υδάτων: Επιπτώσεις και αίτια
Δρ. Ανδρέας Χριστοδουλίδης, Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
- 11:30 Προσδιορισμός αιτιών και αποτελεσμάτων της υπερεκμετάλλευσης υπόγειων υδάτων, *Ομάδες συζήτησης*
- 12:30 Δημιουργικός διάλογος και συμμετοχικές διαδικασίες στα πλαίσια της Οδηγίας 2000/60, *Ελένη Μανώλη, ΕΜΠ, Ελλάδα*
- 13:00 Σύνοψη συμπερασμάτων και συνολική συζήτηση, *Συντονιστές διημερίδας*
- 13:45 Γεύμα -Λήξη 1ης Ημέρας

Σάββατο, 27 Οκτωβρίου 2007

- Μέρος 3^ο: Συζήτηση για τον προσδιορισμό αντικειμενικών στόχων και εναλλακτικών προτάσεων**
- 09:30 Διαδικασία καθορισμού στόχων και εναλλακτικών προτάσεων - Στόχοι και αναμενόμενα αποτελέσματα, *Δρ. Γιάννης Γκλέκας*
- 10:00 Οικονομικά, θεσμικά και διοικητικά εργαλεία για τη βιώσιμη διαχείριση υδατικών πόρων στα πλαίσια της Οδηγίας 2000/60
Καθ. Antonio Massarutto, Istituto di Economia e Politica dell' Energia e dell' Ambiente, Università Commerciale Luigi Bocconi
- 10:30 Διάλειμμα
- 11:00 Προσδιορισμός αντικειμενικών στόχων για την αντιμετώπιση της υπερεκμετάλλευσης υπόγειων υδάτων, *Ομάδες συζήτησης*
- 11:30 Η Ευρωπαϊκή πολιτική για την προστασία των υπόγειων υδάτων και η σημερινή κατάσταση στην Κύπρο
Χάρης Όμορφος, Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
- 12:00 Σύνοψη συμπερασμάτων και συνολική συζήτηση, *Συντονιστές διημερίδας*
- 13:00 Κλείσιμο διημερίδας, *Διονύσης Ασημακόπουλος*
- 13:15 Γεύμα

Συντονιστές Διημερίδας

Καθ. Ευ. Βλάχος, Colorado State University, USA
Καθ. Β. Barraque, Laboratoire Techniques Territoires et Sociétés, Centre national de la recherche scientifique (CNRS-LATTS), France
Καθ. Δ. Ασημακόπουλος, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Ελλάδα
Δρ. Γ. Γκλέκας, Aeoliki Ltd., Κύπρος

Η ερευνητική ομάδα του INECO

School of Chemical Engineering, National Technical University of Athens, Greece
 Prof. Dionysis Assimacopoulos - *e-mail*: assim@chemeng.ntua.gr

French Water Information Center, International Office for Water, France
 Dr. Jean-Marc Berland - *e-mail*: jm.berland@oieau.fr

International Network of Basin Organisations
 Mr. Jean-Francois Donzier - *e-mail*: jf.donzier@wanadoo.fr

Istituto di Economia e Politica dell' Energia e dell' Ambiente, Università Commerciale Luigi Bocconi, Italy
 Prof. Antonio Massarutto - *e-mail*: antonio.massarutto@uniud.it

Aeoliki Ltd, Cyprus / Dr. Dimitris Glekas - *e-mail*: aioliki@cytanet.com.cy

Water Development Department, Ministry of Agriculture, Natural Resources and the Environment, Cyprus
 Mr. Christodoulos Artemis - *e-mail*: director@wdd.moa.gov.cy

Tunis International Center for Environmental Technologies, Tunisia
 Mr. Ahmed Bouzid - *e-mail*: boc@citnet.nat.tn

Water Management Research Institute, National Water Research Center, Ministry of Water Resources and Irrigation, Egypt
 Dr. Fathy El Gamal - *e-mail*: wmri@link.net

Central Administration for Soil, Water and Environment, Ministry of Agriculture and Land Reclamation, Egypt
 Prof. Samy El Fellaly - *e-mail*: escc@link.com.eg

International Consultants, Egypt
 Prof. Magdy Mohamed Abou Rayan mrayan@usa.com

Conseil et Développement s.a.l., Lebanon
 Mr. Claude Tabbal - *e-mail*: condev@condev-lb.com

Studies and Integration Consulting, Syria
 Mr. Malek Haddad - *e-mail*: info@si-consulting.com

Agence de Bassin Hydrographique Constantinois-Seybousse-Mellegue, Algeria
 Mr. Khatim Kherraz - *e-mail*: kherraz@abhcsm.dz

ISKANE Ingénierie, Morocco
 Dr. Abderrahmane Affia - *e-mail*: iskane@casanet.net.ma

Επικοινωνία

Δρ. Γιάννης Γκλέκας, Aeoliki Ltd, Θεμιστοκλή Δέρβη 41, 1066, Λευκωσία
 Τηλ: 22875707, Φαξ: 22757778, E-mail: iglekas@aeoliki.com

Institutional and Economic Instruments
 for Sustainable Water Management in the Mediterranean Region

Ιστοσελίδα: <http://environ.chemeng.ntua.gr/ineco>

ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

«Προς τη διαμόρφωση ενός κοινού οράματος για τη διαχείριση των υπόγειων υδάτων στην Κύπρο»

26-27 Οκτωβρίου 2007

Ξενοδοχείο Coral Beach, Πάφος

Το INECO είναι ένα έργο «Συντονιστικής Δράσης» το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω του 6^{ου} Πλαισίου, στα πλαίσια του προγράμματος «Ειδικά μέτρα στήριξης της διεθνούς συνεργασίας (Πρόγραμμα INCO) - Μεσογειακές Χώρες (MPC)» - Αριθμός συμβολαίου: INCO-CT-2006-517673.

ΤΟ ΕΡΓΟ INECO

Το INECO είναι ένα πρόγραμμα «Συντονιστικής Δράσης» χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια του 6^{ου} Πλαισίου, μέσω του προγράμματος «Ειδικά μέτρα στήριξης της διεθνούς συνεργασίας - Μεσογειακές χώρες (INCO-MPC)».

Το έργο υλοποιείται από μία ομάδα 14 φορέων από 10 Μεσογειακές χώρες (Ελλάδα, Γαλλία, Ιταλία, Κύπρος, Τυνησία, Αίγυπτος, Λίβανος, Συρία, Αλγερία και Μαρόκο), η οποία περιλαμβάνει

1 διεθνή οργανισμό, 6 δημόσιους και 7 ιδιωτικούς φορείς. Βασικός στόχος του έργου είναι η προώθηση της ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων, που θα βασίζεται στην ολοκληρωμένη θεωρία των τριών θεμελιωδών πτυχών της αειφορικότητας: Περιβάλλον, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη.

Το INECO αποσκοπεί στην απάρχη ενός γόνιμου διαλόγου επάνω στα κοινά προβλήματα που αντιμετωπίζονται κατά τη λήψη αποφάσεων και στις αδυναμίες των σημερινών συστημάτων διακυβέρνησης του τομέα νερού στη Λεκάνη της Μεσογείου. Η ερευνητική προσπάθεια εντοπίζεται σε θεσμικά και οικονομικά διαχειριστικά εργαλεία, τα οποία μπορούν να προωθήσουν την κοινωνική ισότητα, την οικονομική αποδοτικότητα και την περιβαλλοντική αειφορία στη διαχείριση των υδατικών πόρων.

Η διημερίδα της Κύπρου είναι η 4^η μίας σειράς συναντήσεων που διοργανώνει το έργο στην Αίγυπτο, τη Συρία, το Λίβανο, την Κύπρο, την Τυνησία, την Αλγερία και το Μαρόκο. Οι συναντήσεις αυτές αποσκοπούν στη:

- Διαμόρφωση του πλαισίου για μία εποικοδομητική συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών προς την Ολοκληρωμένη Διαχείριση Υδατικών Πόρων, και
- Θεμελίωση κατάλληλων διαδικασιών με στόχο τη συνδιαμόρφωση κοινής αντίληψης για τα προβλήματα διαχείρισης νερού και για το πώς αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν με τη συναίνεση όλων των ενδιαφερόμενων μερών και των εμπλεκόμενων φορέων.

Το μεθοδολογικό πλαίσιο του INECO

ΤΟ INECO ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ - ΥΠΕΡΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ

Το INECO στην Κύπρο θα εστιάσει στο πρόβλημα της υπερεκμετάλλευσης και υφαλμύρυνσης του υπόγειου υδροφόρου ορίζοντα. Η χρήση υπόγειων νερών, συχνά σε βαθμό μεγαλύτερο από το φυσικό ρυθμό επαναπλήρωσης, υιοθετήθηκε κατά τις τελευταίες δεκαετίες ως η ευκολότερη μέθοδος για την κάλυψη της αυξανόμενης ζήτησης νερού στον οικιακό, τουριστικό και αγροτικό τομέα, ιδιαίτερα σε περιόδους ξηρασίας. Σήμερα, παρατηρείται πτώση της στάθμης και υφαλμύρυνση πολλών υπόγειων υδροφορέων, με αποτέλεσμα τα 13 από τα 19 υπόγεια υδάτινα σώματα της χώρας να βρίσκονται σε κίνδυνο λόγω της συνεχιζόμενης υπερεκμετάλλευσης.

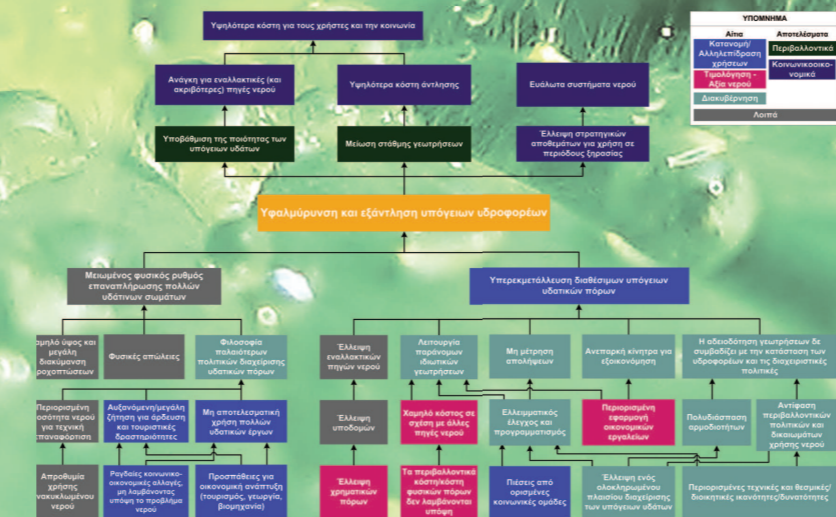
Η υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδάτων αποδίδεται κυρίως στην έλλειψη συντονισμού στην αντιμετώπιση του προβλήματος, που οδηγεί σε αναποτελεσματικές, και πολλές φορές αντιφατικές αποφάσεις, σε πιέσεις που ασκούνται από ορισμένες κοινωνικές ομάδες κατά τη διαδικασία αδειοδότησης νέων γεωτρήσεων και στη μη αυστηρή επιβολή των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία ποινών και προστίμων. Επιπλέον, η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στο κόστος νερού που επωμίζονται οι αγρότες που εξυπηρετούνται από τα Κυβερνητικά Υδατικά Έργα (ΚΥΕ) και στο αρκετά χαμηλότερο κόστος παροχής νερού από ιδιωτικές γεωτρήσεις, ενθαρρύνει την υπερεκμετάλλευση, ιδιαίτερα όταν η τιμή διάθεσης νερού από τα ΚΥΕ αυξάνεται. Τα τελευταία χρόνια το πρόβλημα έχει επιδεινωθεί εξαιτίας και της μείωσης του φυσικού ρυθμού επαναπλήρωσης πολλών υπόγειων υδροφορέων λόγω της ανάντι κατασκευής φραγμάτων. Ταυτόχρονα, η μεγάλη εμπλοκή δημόσιων φορέων όχι μόνο στην κατασκευή αλλά και στη λειτουργία των αρδευτικών δικτύων είχε αρνητική επίδραση στο βαθμό συμμετοχής των αγροτών στην ανάπτυξη και διαχείριση υποδομών και ευνόησε την προσκόλληση σε παραδοσιακές, υδροβόρες καλλιέργειες.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑΣ

Η διημερίδα αποσκοπεί στην εδραίωση της συνεργασίας μεταξύ του INECO και ενδιαφερόμενων μερών στην Κύπρο, στοχεύοντας:

- Σε εκτενή συζήτηση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για την υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδάτων και τις ευρύτερες περιβαλλοντικές και κοινωνικοοικονομικές της επιπτώσεις.
- Στην ανάπτυξη γόνιμου διαλόγου όπου όλοι οι συμμετέχοντες αποκτούν καλύτερη αντίληψη του προβλήματος και των επιπτώσεων του, αλλά και του τρόπου με τον οποίο άλλα ενδιαφερόμενα μέρη αντιλαμβάνονται το πρόβλημα και τις επιπτώσεις του.
- Στη δρομολόγηση μίας συμμετοχικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων, όπου όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη έχουν ενεργό ρόλο στον προσδιορισμό και την αξιολόγηση θεσμικών, διοικητικών και οικονομικών εργαλείων για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Η διημερίδα θα λειτουργήσει ως πλατφόρμα διαλόγου για τα προβλήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ενδιαφερόμενα μέρη, και θα προσφέρει στους συμμετέχοντες τη δυνατότητα να εκφράσουν τις εμπειρίες, γνώσεις, ιδέες, προτιμήσεις, ανησυχίες και απόψεις τους για την υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδάτων στην Κύπρο.

Αίτια και επιπτώσεις της εξάντλησης των υπόγειων υδάτων στην Κύπρο